

WIBO FÄRG AB

TRADITION FÖR FRAMTIDEN

A TORRHALT

Ett av de viktigaste kriterierna att känna till på en färg är torrhalten eller som den ibland anges volymtorrhalten.

Torrhalten anger nämligen hur mycket färg som finns kvar på det man målat när färgen har torkat. Man kan även lätt räkna ut den totala mängden färg som går åt till ett jobb om man känner till volymtorrhalten.

Så gott som alla färger innehåller ett bindemedel, pigment och fyllnadsmedel vilka alla utgör fast substans som finns kvar när färgfilmen torkar eller härdar. Tillsatsmedel som t.ex. konsistensgivare, vätmedel, biocider, siccativ, rostskyddsmedel, brytpasta, etc. utgörs av ämnen som till större delen är lösta i någon form av lösningsmedel eller någon vätska som gör dem blandbara med färgen. Det mesta av det som tillsätts avdunstar när färgen torkar.

Spädnings- och lösningsmedel används för att lösa ingående komponenter i färgen eller tunna ut den så att färgen blir strykbar. I stort sett allt lösningsmedel försvinner när färgen torkar under normala temperaturer.

Det som finns kvar när färgen torkat och alla spädnings- och lösningsmedel avdunstat kallas torrhalt och anges ofta som volymtorrhalt i procent av totalen. Som exempel kan man ta en 10 liters färgburk där 4 liter utgörs av sådant som dunstar när färgen torkar. De 6 liter färg som är kvar utgör 60% av totala mängden i burken och anges som 60% volymtorrhalt.

Känner man till torrhalten på en färg kan man på ett enkelt sätt genom att sätta ett kommatecken före sista siffran i procenttalet få fram den genomsnittliga sträckförmågan på färgen i kvadratmeter/liter.

Har en färg 60% volymtorrhalt sätter man kommatecknet framför nollan och får då fram att färgen sträcker 6,0 m²/liter.

Man kan naturligtvis påföra färgen både tjockare och tunnare men den genomsnittliga sträckförmågan stämmer på alla typer av färger som inte skall väta in i underlaget.

WIBO FÄRG AB

TRADITION FÖR FRAMTIDEN

Det blir lätt att räkna ut hur mycket färg man behöver till en angiven yta för skall man måla 100m² med en 60%-ig färg som ju sträcker 6,0 m²/liter, delar man 100 med 6 och får då fram att det går åt ca. 17 liter färg till ett lager.

Ju lägre torrhalt desto mer färg går det åt och skulle man t.ex. använda en färg med 30% torrhalt sträcker den bara 3,0m²/liter varför det kommer att gå åt ca. 34 liter färg till varje lager om man använder den istället för den 60%-iga.

Man kan på samma sätt enkelt räkna ut vad kostnaden för att måla/m² med färgen blir genom att dela literpriset med den genomsnittliga sträckförmågan.

Har man en färg med 30% torrhalt som kostar 30:-/liter delar man 30 med 3,0 och får då fram att färgen kostar 10:-/m² att måla med.

Har man en färg med 60% torrhalt som kostar 60:-/liter delar man 60 med 6,0 och får då fram att den också kostar 10:-/m² att måla med.

Om man har en färg utan något som avdunstar så torrhalten är 100%-ig och den skulle kosta 120:-/liter delar man 120 med 10,0 och får då fram en m²-kostnad på 12:-.

Nödvändigheten av att känna till torrhalten för att kunna bedöma vad som skall användas vid målningen är som alla förstår viktig när färgen i exemplet ovan som är 4 ggr. dyrare i inköp än den billigaste ändock bara kostar 2:- mer/m² att använda.

Skulle man å andra sidan betala 120:-/liter för den 30%-iga färgen skulle kostnaden bli hela 40:-/ m² för den.

Vid grundering eller oljning avgör bindemedlets egenskaper i förhållande till träets kvalité hur mycket som går åt för att mätta träytan.

Det är dock viktigt att även vid grundning känna till hur stor torrhalt en grundfärg har så man klarar att mätta träet. Har man en mycket porös träyta som skall täckmålas måste den mättas med en vätande olja och den grundfärg man använder bör naturligtvis innehålla så mycket torrhalt som möjligt för att klara detta.

Innehåller grundfärgen t.ex. 50% lacknafta kommer hälften av det man påfört att dunsta bort efter tork och träet får en sämre mättnadsgrad vilket ger en sämre kvalité på behandlingen.

WIBO FÄRG AB

TRADITION FÖR FRAMTIDEN

Torrhalt eller volymtorrhalt är som jag beskrivit ovan mycket viktigt att känna till för att kunna göra en bedömning av vad en färg kan användas till, hur mycket som går åt och vad det kostar att måla med den.

Men torrhalten anger ju också hur mycket av färgen som består av "färg" och hur stor del som består av "ingenting", d.v.s. sådant som avdunstar och inte finns kvar efter tork.

Generellt bör man ifrågasätta om färger för utomhusbruk som innehåller mindre än 50-60% torrhalt verkligen kan ha tillräckligt med skyddande egenskaper för att ge ett långsiktigt skydd. Bara hälften av det man påfört finns ju kvar efter tork.

Man kan ju också vända på problematiken och ifrågasätta vad man betalar för.

Om man t.ex. köper en latexfärg av god kvalitet för utomhusbruk håller den ändå sällan en torrhalt överstigande 40%. Om man köpt 10 liter färg för 80:-/liter innebär det att man också betalt 480:- för 6 liter lösningsmedel, vilket i de flesta fall när det gäller latexfärger består av vanligt kranvatten.

Alternativt kan man säga att man egentligen betalt 200:-/liter för färgen eftersom bara 4 liter finns kvar på den målade väggen när färgen torkat.

Man skall dock inte tro att en hög torrhalt med automatik innebär en hög kvalitet på färg.

En liter krita utan några tillsatser håller en torrhalt på 100%. En liter linolja utan tillsatser håller också en torrhalt på 100%. Förmodligen skulle linoljan göra mer nytta utomhus på en träyta än vad kritan skulle göra, men ingen av dem är ju "färg".